

Ефективний розвиток педагогічного професіоналізму та педагогічної компетентності (використовуючи всі зазначені технології) вчителів англійської мови сприятиме зростанню компетентних випускників нової української школи. «Педагогічні працівники, – зазначається в Державній національній програмі «Освіта», – мають стати основною рушійною силою відродження та створення якісно нової національної системи освіти». Забезпечити навчальний процес у такому ракурсі може тільки професіонал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України Про освіту № 2145-VIII від 28.09.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
2. Котова А., Туренко Р. Принципи організації самостійної роботи студентів та вимоги до її проведення // ScienceRise. 2015. Т. 10, N 5 (15). С. 75–77.
3. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – К., 2007. – 656с
4. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності засобами дистанційного навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04.. Хмельницький, 2012. 20 с.
5. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
6. Хомишак О. Методика застосування комп'ютерів у вивченні іноземних мов: методичні рекомендації до лабораторних занять/ О.Хомишак. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. – 62 с.

О. В. Кузнєцова

Одеська академія неперервної освіти
(м. Одеса)

ПРЕВЕНТИВНА АДАПТИВНІСТЬ ПЕДАГОГІВ ЯК РЕСУРС ОСВІТНІХ ЗМІН

Невпинний розвиток науково-технічного прогресу надав безпрецедентні можливості людині в опануванні світом, що вже сьогодні призводить до докорінних змін у всіх сферах буття: виникнення нових типів економіки, поширення інформаційних технологій, трансформація суспільної свідомості тощо. Всі ці процеси, з одного боку, нівелюють історичний досвід розвитку освіти як надважливого соціального інституту, що традиційно виконував функцію передачі знань від покоління до покоління. З іншого боку, саме освіта сьогодні стає інструментом управління змінами, прогнозування та адаптації до їх наслідків. Саме тому завдання модернізації держави, суспільства, економіки, яке є нагальним для України, передбачає передусім реформування освіти.

Проте якщо на рівні держави впровадження новітніх педагогічних ідей, поширення прогресивного досвіду, в тому числі й закордонного, однозначно визнається як пріоритет і як необхідність, то на індивідуальному рівні

спостерігається широка гамма ставлень та реакцій педагогів: від активного залучення до повного відчуження, відкритого спротиву або суто декларативної готовності до впровадженні інновацій. Втім саме особистість вчителя, який є провідником змін, стає чинником прийняття оновлення й іншими учасниками освітнього процесу – учнями та батьками.

Вочевидь постає питання про вивчення тих психологічних характеристик особистості педагога, які визначають його здатність до прийняття змін у системі освіти, гнучкого реагування на оновлення змісту, підходів та форм роботи без ірраціонального спротиву та виникнення бар'єрів щодо нововведень. На нашу думку, однією з провідних таких властивостей є адаптивність.

Аналіз психологічної літератури вказує на різні точки зору щодо розуміння сутності адаптивності. Один з напрямків пов'язаний з динамічною сутністю даного феномену. З цих позицій поняття адаптивність (неадаптивність, дезадаптивність) людини як суб'єкту власної життєдіяльності відображає структуру і динаміку адаптивної активності, протікання адаптивних процесів, де адаптивність розглядається як тенденція відповідності між цілями і досягненнями результату активності особистості [2]. Інше значення поняття «адаптивність особистості» в психології пов'язане з уявленням про відповідну властивість особистості, особливої її здатності. В межах цього напрямку адаптивність розуміється як полісистемна функціонально-структурна властивість інтегральної індивідуальності, що визначається сукупністю її різнорівневих індивідуальних характеристик (індивідних, особистісних і суб'єктних властивостей людини), що виявляються в показниках продуктивності і гомеостатичності [1]. Ми визначаємо адаптивність як властивість особистості, що характеризує її здатність до внутрішніх (внутрішньоособистісних) і зовнішніх (поведінкових) перетворень, перебудов, спрямованих на збереження або відновлення рівноважних взаємин особистості з мікро- і макросоціальним середовищем при змінах в його характеристиках [4].

Перспективним з точки зору розуміння психологічних чинників опанування особистістю перманентних соціальних змін, зокрема в сфері освіти, є аналіз превентивної адаптивності. Це когнітивно-афективне особистісне новоутворення (системна характеристика особистості), що визначає її здатність заздалегідь пристосуватися до нових умов існування на основі знань про соціальну дійсність і уявлень про майбутнє, досвіду поведінки в типових соціальних ситуаціях і антиципації майбутніх змін [3]. Превентивна адаптивність активізує процеси внутрішніх змін, самозмінення, і зовнішнього пристосування до динамічного середовища.

Зважаючи на характер педагогічної діяльності як такої, що орієнтована на майбутнє, оцінка превентивної адаптивності педагогів набуває особливого значення. Сучасний педагог є не тільки носієм знань, що перевірені часом і визнані як наукові істини, але й створює певний абрис майбутнього, що дозволяє активізувати механізми планування та підготовки адекватних раціональних способів подолання наслідків змін. Педагог має розуміти напрямки розвитку

сучасної освіти, тенденції модернізації у сфері знань, зокрема, появу нових способів використання знань, їх нарощування тощо.

Саме вивчення особливостей превентивної адаптивності педагогів і стало метою нашого емпіричного дослідження. В дослідженні прийняли участь вчителі початкових класів різних шкіл Одеської області, всього 78 осіб різного віку. У якості психодіагностичного інструменту використано шкали превентивної адаптивності за І. М. Сімаєвою (модифікація методу Т. Дембо-С. Я. Рубінштейн). В результаті проведення емпіричних процедур отримано дані про ступінь розвитку у досліджуваних наступних показників превентивної адаптивності: постійно оновлюванні адекватні уявлення про майбутні зміни в особистому та суспільному житті; розуміння смислу майбутніх подій; адекватна оцінка власних актуальних та потенційних можливостей; готовність здійснювати внутрішні та зовнішні дії для адаптації до змін; переживання індивідуальних змін та стресових ситуацій як тимчасових або необхідних для досягнення мети труднощів, ставлення до адаптації як діяльності, необхідної для отримання певних результатів; відповідальність за свої можливі дії; відкритість, гнучкість та терпимість до нового; комунікативна компетентність [5].

В цілому, середні числові значення оцінок превентивної адаптивності за названими показниками в групі вчителів вище середнього. У зоні високих значень (на рівні четвертого квартилю розподілу) знаходяться такі показники: відповідальність за власні можливі дії (готовність визнавати свою приналежність до наслідків здійснених дій або прийнятих рішень); відкритість, гнучкість до нового (відкритість до нової інформації, свобода від стереотипів, звичок та інертності суджень у сприйнятті нового); терпимість до нового (позитивне ставлення до оточуючого світу, не дивлячись на об'єктивні недоліки, переважно позитивний погляд на дійсність).

Цікавим є розподіл значень в групах з різним віком вчителів. Група молодих вчителів (до 30 років) відрізняється більш розвинутою готовністю здійснити внутрішні та зовнішні дії для адаптації до змін, тобто вони схильні до мобілізації сил, здійснення дій, що упереджують події, схильні змінювати свою поведінку і стан при підготовці до зустрічі з подіями майбутнього. Зрілі за віком вчителі (від 50 років і старші), порівняно з молодими, більше зосереджені на формуванні уявлень про майбутні зміни в професійному житті, більш точні у передбаченні життєвих подій, вміють використовувати досвід адаптації для входження у нові групи, для опановування змін в умовах праці тощо.

Таким чином, в досліджуваній вибірці в цілому відмічається достатньо високий рівень розвитку превентивної адаптивності, а переважання окремих її компонентів і, відповідно, використання певних стратегій адаптації до змін залежить від віку вчителя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маклаков А. Г. Личностный адаптационный потенциал: его мобилизация и прогнозирование в экстремальных условиях / А. Г. Маклаков // Психологический журнал. – 2001. – Т. 22. – № 1. – С. 16-24.
2. Петровский В. А. Психология неадаптивной активности / В. А. Петровский. – М.: ТОО Горбунок, 1992. – 224 с.
3. Реан А. А. Превентивная адаптивность как новообразование личности / А. А. Реан, И. Н. Симаева // Психологический журнал. – 2006. – С. 22-33.
4. Санникова О. П. Системный анализ адаптивности личности : монография / О. П. Санникова, О. В. Кузнецова. – Одесса: Издательство ВМВ, 2017. – 392 с.
5. Симаева И. Н. Психология адаптации личности к изменениям жизнедеятельности: дисс. ... докт. психол. наук : 19.00.01 / Ирина Николаевна Симаева. – СПб, 2006. – 351 с.

С. О. Онищук

Одеська академія неперервної освіти
(м. Одеса)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО НОВИХ ВИДІВ СПОРТУ

Одним із важливих пріоритетів підготовки майбутніх учителів фізичної культури, які постають перед сучасною вищою педагогічною освітою, є пошук та використання шляхів підвищення ефективності навчальних технологій, спрямованих на формування педагогічних, психологічних, методичних, соціальних, екологічних якостей майбутнього учителя у закладах загальної середньої освіти.

Пріоритетним завданням системи освіти є виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я й здоров'я оточуючих як до найвищої соціальної цінності, формування високого рівня здоров'я дітей та учнівської молоді.

Фізична культура як складова загальної культури, закладає основи збереження здоров'я та розвитку всіх його компонентів, використовує комплексний підхід до формування розумових та фізичних якостей і навичок, удосконалює фізичну та психологічну підготовку до активної життєдіяльності, формує пріоритети оздоровчої спрямованості фізичних вправ та забезпечує загальний культурний розвиток особистості.

Навчання в основній та старшій школі фізичній культурі спрямоване на досягнення загальної мети базової загальної освіти. Адже метою її є розвиток і соціалізація особистості учнів, яка поєднує в собі творчий потенціал до навчання, ініціативність до саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін та викликів, здатності ідентифікувати себе як важливу і відповідальну складову